

SKOAVDNJI

Ráhkis geahččit! Kjære publikum!

«Skoavdnji» čájálmasas lea sáhka olbmuid buriid ja baháid beliid birra. Bahávuohhta lea eamisivvan buot olbmui, muhto lea juoga maid eatnasat nagodit hálddašit. Go muhtimat almmatge eai šat hálddaš dan, ja bahá vuoitá olmo badjel, de sáhtta dagahit issoras vahága mii váikkuha buohkaid geaidda dat guoská. Maiddái sutnje gii lea suohpaheapme. «Skoavdnji» teáhterbihtás vásihit movt bahá ieš vahágahttojuvvo dáidda fámuide.

Inger Margrethe Olsen čálii «Skoavdnji» teáhterbihtá maid Beaivváš vuohčan čájeheii 1994:s Mun bagadallen dalle maiddái, ja moai barggaimme vuđolaččat teavsttain. Dat muitaluvo balddonasmuitaluš, muitalus-hápmi mii lea guoimmuhan ja balddiinan olbmuid buot kultuvrrain áiggeiid čáda. Min máinnas lea vuolgguhuvvon balddonasmáidnasis Várjjagis, ja boares japánalaš kabuki teáhterbihtás.

Bihtá váldofáddán lea veahkaválddálašvuohhta mii dahpahuvo ruovttuin, mii dadibahábut ain lea hui áigeovuđilis ja čiegus fáddán. Veahkaválddálašvuohhta lagas birrasiin lea nu priváhta ja čihkosis ahte lea váttis eará olbmuide fuobmát ja hehttet dan mange ládje. Hui dávjá lea vahágahttojuvvon olbmoin dat heahpat: ja sivavuloš dovdu mii baicca suddje bahádahki. Čájálmasain háliidit addit beroštumi čiegus veahkaválddálašvuoda guvlu, ja dáinna lággiin bidjat stuorit fuomášumi dán duodalaš fátta birra.

Dáinna bihtáin háliidan gijit iežan ovddas, oktiibuot 15 jagi teáhterhoavda doaimmas Beaivváš Sámi Našunálateáhteris. Dat lea munnje leamašan stuorra illun ja sávan Beaivváži ain lihkku viidáseappot. Earenoamáš giiotasat maiddái didjiide gehččiide, din doarjaga ja beroštumi ovddas dán áigodagas.

I «Skoavdnji» blir vi kjent med menneskets gode og onde sider. Ondskapen er en iboende kraft i oss alle, men de fleste av oss klarer å holde den under kontroll. Når den likevel kommer ut av kontroll og får overhånd over et menneske, kan det få fatale konsekvenser for alle som kommer i berøring med den, også den som begår det onde. I «Skoavdnji» ser vi hvordan den onde selv er et offer for denne kraften.

Det er Inger Margrethe Olsen som skrev «Skoavdnji», som ble oppført ved Beaivváš for første gang i 1994. Jeg var instruktør også den gangen, og vi jobbet tett sammen med å få frem teksten. Den er skrevet som en spøkelsesfortelling, en fortellerform som har underholdt og skremt mennesker i alle tidsaldre og i alle kulturer. Vår historie er inspirert av en spøkelseshistorie fra Varanger og et gammelt japansk kabuki-stykke.

Stykkets hovedtema er vold og overgrep i nære relasjoner, som dessverre er et tema som fortsatt er aktuelt og tabubelagt. Den volden som skjer innen hjemmets fire vegger er så privat og skjult at det er vanskelig for utenforstående å oppdage den og gripe inn for å stanse den. Ofte bærer offeret på en skam- og skyldfølelse og bidrar til å beskytte overgriperen. Med denne forestillingen ønsker vi å rette fokus mot den skjulte volden og dermed bidra til en større åpenhet rundt dette alvorlige teamet.

Med denne oppsetningen vil jeg takke for meg etter til sammen 15 år som teatersjef ved Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš. Det har vært en stor glede og jeg ønsker Beaivváš lykke til på veien videre. Til slutt en spesiell takk til dere, vårt publikum, for støtte og engasjement gjennom disse årene.

Haukur J. Gunnarsson

Bagadalli ja teáhterhoavda/Instruktør og teatersjef

Čájálmas/Forestillingen

«*Skoavdnji*» čájálmasas lea olbmuid buriid ja baháid belliiguin sáhka. Teáhterbihtá vuolggahuvvui muhtin balddonasmuitalusas mii lea mitaluvvon Nuorta-Finnmárkkus, ja sámi dramatihkar Inger Margrethe Olsen (1956-2010) čálii dán teáhterbihtán. Mitalusa dáhpáhusat leat mearrasámi birrasis 1920 loguin. Čájálmasain lea čálii háliidan bidjat fuomášumi veahkaválddálašvuhtii mii dahpahuvo ruovttuin; movt veahkaválddálašvuhta ja ráhkisvuhta sáhtti-ba vázzit giehtalaga, ja movt lea vejolaš čiegadit daid ja movt dat bissot čihkosis min servvodagas. Dasa lassin háliidii maid čálii jearrat ahte duosttat go mii čorget ja njulget ovddeš daguid ja dáhpáhusaid, ja duosttat go mii fuomášit iežamet balddonasaid.

Bihtá čájehuvvui vuosttaš geardde Beaiivášis 1994is, muhto dal čájehuvvo fas áibbas odđa hámis ja odđa čájálmassan. Frode Fjellheim lea komponeren odđa musihka bihtái ja lávde- ja bivttashábmejeaddjin lea Bård Lie Thorbjørnsen.

Čájálmas lea simultántekestevvon dáro-/suomagillii. Bistá 75 min.

I "*Skoavdnji*" møter vi menneskets gode og onde sider. Forestillingen er bygd over en spøkelseshistorie fra kysten av Øst-Finnmark som ble skrevet som teaterstykke av den samiske dramatikeren Inger Margrethe Olsen (1956-2010). Handlingen er lagt til et sjøsamisk miljø på 1920-tallet. I stykket retter forfatteren søkelyset mot vold i hjemmet; hvordan vold og kjærlighet kan leve under samme tak, og hvordan det er mulig at volden forblir skjult for omverdenen. Forfatteren stiller også spørsmål ved i hvilken grad vi tør å ta oppgjør med gamle ugjerninger, og om vi tør å konfrontere våre egne spøkelser.

Forestillingen ble første gang satt opp av Beaiiváš i 1994, men vises nå som en helt ny oppsetning. Musikken til stykket er nykomponert av den samiske komponisten Frode Fjellheim, og scenografi og kostymer er ved Bård Lie Thorbjørnsen.

Forestillingen blir simultantekstet til norsk. Varighet 75 min.

Esitys/The play

"Skoavdnji" on näytelmä ihmisen hyvistä ja huonoista puolista. Näytelmä juontaa juurensa eräästä itäisessä Ruijassa kerrotusta kauhutarinasta, jonka saamelainen näytelmäkirjailija Inger Margrethe Olsen (1956-2010) kirjoitti teatterilavalle. Tapahtumat sijoittuvat 1920-luvun merisaamelaiseen ympäristöön. Olsen on näytelmällään halunnut valottaa perheväkivaltaa sekä sen piilottelua yhteiskunnassamme. Väkivalta ja rakkaus saatetaan nähdä kävelevän käsikynkkää. Näytelmä asettaa myös kysymyksen: uskallammeko me siistiä ja korjata tekojamme, uskallammeko kohdata mörkömme?

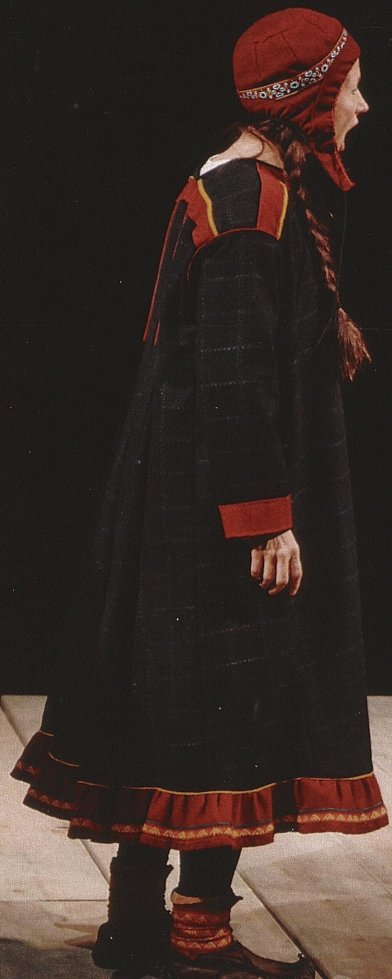
Näytelmä sai ensiesityksensä Beaiiváš teatterissa 1994, mutta nyt se palaa takaisin uudessa muodossa. Frode Fjellheim vastaa uudella sävellyksellään näytelmän musiikista. Lava- ja vaatesuunnittelijana on Bård Lie Thorbjørnsen.

Näytelmä on tekstittye suomeksi. Esityksen kesto 75 min

The play *"Skoavdnji"* (Night shadow) addresses both the good and evil sides of human nature. The original source of the play was a ghost story from the eastern coast of Finnmark, dramatized and re-written by the Sami playwright Inger Margrethe Olsen (1956-2010). The setting of the play is in a coastal Sami environment in the 1920's. In the play the author focuses on domestic violence, how violence and love can be present under the same roof, and how it's possible that the violence remains hidden to outsiders. The author also questions to which extent we dare to settle with old misdeeds, and whether or not we dare to confront our own ghosts.

Beaiiváš staged the play *"Skoavdnji"* for the first time in 1994, but the 2015 version of the play is a completely new staging. Famous Sami composer Frode Fjellheim has made new music, and sets and costumes are designed by Bård Lie Thorbjørnsen one of the most renowned stage designers in Norway.

The show will be simultaneously texted to Finnish and Norwegian. Duration, 75 min.

Skoavdnji betegner noe som er stort, svart og uhyggelig å se til, særlig i mørket. Dette kan være en person, et dyr eller en ting. Verbet skoavdnjut betyr å bevege seg slik at en virker stor og skremmende, særlig i mørket. Verbet kan også bety å skygge for noen eller hindre noens syn.

Skoavdnji lea juoga mii lea stuoris. čáhppat ja balddihahtti, dahje orru leamen dakkár seavdnjadasas.

Dat sáhhtá leat olmmoš, ealli dahje eará. Vearba skoavdnjut mearkkaša lihkadit nu ahte orru stuoris ja balddihahtti, erenoamážit seavdnjadasas. Sáhhtá maid soapmása ovddas skoavdnjut. Dalle lea su čuovgga ovddas dahje hehte su oaidnimis.

Čálli/Forfatter

Inger Margrethe Olsen (1956-2010) lei sámi teáhtera eanemus dovddus dramatihkar 1990 logus. Su vuosttaš bihtá lei rockmusikála "Earalágan", maid Beaivváš dingui 1992. Dasto čálli árrjalaččat mánnga bihtá sihke lávddi v́aras ja mánaid -tv v́aras. Son lei duostil čállit teáhterbihtáid hearkkes áššiid birra, nugo humufobiija sámi servvodagas, veahkaválddálašvuochta bearašgottis, ja seksuála givvsideami birra.

Earret "Earalágán" teáhterbihtá, čálli son maid "Giegat guhket" (1993), "Skoavdnji" (1994) ja "Dušše Ánná" (2008).

Inger Margrethe Olsen (1956-2010) var den mest profilerte dramatikeren i samisk teater på 1990-tallet. Hun debuterte med rockemusikalen "Earalágan"/"Annerledes", et bestillingsverk for Beaivváš i 1992, og fulgte opp med flere stykker for scenen og barne-tv gjennom en aktiv karriere. Hun tok gjerne opp tabubelagte temaer som homofobien i samisk samfunn, familievold og seksuelle overgrep i sine teaterstykker.

Foruten Earalágan skrev hun "Gjøkene galer"/"Giegat guhket" (1993), "Skoavdnji" (1994) og "Bare Anna"/"Dušše Anna" (2008) for Beaivváš.

16g 1505+1

Vuosttaščájálmás Guovdageaidnu golggotmánu 9. b. Kulturviesus/Premiere i Kautokeino Kulturhus 9. oktober

Av/Čálii/ Kirjoittaja/Playwright: Inger Margrethe Olsen
Instruktør/Bagadalli/Ohjaaja/Director: Haukur J. Gunnarsson
Scenografi & kostyme/Lávde- & bivttashábmen/Lava- & vaatesuunnittelu/Scengraphy & costumes: Bård Lie Thorbjørnsen
Šuoknjadahkki/Komponist/Säveltäjä/Music: Frode Fjellheim
Lysdesign/Čuovgahábmen/Valosuunnittelu/Light design: Øystein Heitmann

Neavttárat/Skuespillere/Näyttelijät:

Piera: Egil Keskitalo
Eliisá: Ida Løken Valkeapää
Ánná: Heli Huovinen
Elias: Nils Henrik Buljo
Gájjá: Ingá Márjá Sarre
Karral: Áilloš

Muohtovuoidan hábmejeaddji/Sminkedesign: Trude Sneve
Dramaturga/Dramaturg: Halldis Hoaas
Doarrunbagadalli/Kampinstruktør: Kristoffer Jørgensen
Koreográfáa Katrill/Koreografi Katrill: Elle Sofe Henriksen
Goarrut/Syere: Ann Majbritt Eriksen, Bjørg Monsen Vars
Govven/Foto: Hans Olof Utsi
Plakáhttahábmen/Plakatdesign: Marit Anne Sara
Giehtačállosa jorgalan suomagillii/Manus oversatt til finsk: Niko Valkeapää
Giehtačállosa jorgalan oddadárogillii/Manus oversatt til nynorsk: Nils Ivar S. Dannemark
Anár sámegillii jorgalan/Oversettelse til inarisamisk: Saammál Morottaja/Heli Huovinen
Buvttadus: ja čájálmasteknihkkárat/Produksjons- og turneteknikere: Svein Egil Oskal, Bernt Morten Bongo, Olav Johan Eira, Ole Thomas D. Hætta
Goziheadji/Inspisient: Rawdna Carita Eira
Progárammaovttasvástideaddji/Programansvarlig: Haukur J. Gunnarsson
Progárammabargu/Programarbeid: Haukur J. Gunnarsson, Aslak Mikal Mienna, Britt Inga Vars
Vuoigatvuodalaš/Rettighetshaver: Jonne Sikku
Buvttadeaddji/Produsent: Leif Isak Nilut
Sálmmat ja luodit/Salmer og joik: "Eeni nieidá uadá" (mus.: árbev./trad.) (teaksta/tekst: Anna Morottaja)
"O Hearra lpmil álggus juo" ("Sálbmagirji" nr 302) (mus.: Halvdan Nedrejord)
"Go lpmil lea mu mielde" ("Sálbmagirji nr. 143)
Luohiti/joik: "Guollemiella/Bienni" (árbev./trad.)

Mii giitit/Vi takker:

Andreas Ausland, Juhls Silver Gallery, Aslak Holmberg, Johanna Alatorinen, Niko Valkeapää

Mátki/Turné

GUOVDAGEAIDU vuosttáščájalmas/premiere bear/fre/pe. 9.10. 19:00 Beaivváš
GUOVDAGEAIDU sotn/søn/su. 11.10. 17:00 Beaivváš
HEAHTTÁ/ENONTEKIÖ gask/ons/ke. 14.10. 18:00 Lašmohallanv./Sporth.
KĀRĀŠJOHKA/KARASJOK duor/tors/to. 15.10. 19:00 IdrettsH./Valaštallanv.
KĀRĀŠJOHKA/KARASJOK bear/fre/pe. 16.10. 19:00 IdrettsH./Valaštallanv.
VUONNABAHTA/VARANGERBOTN vuos/man/ma. 19.10. 19:00 Samfunnshuset
DEATNU/TANA maŋ/tirs/ti. 20.10. 19:00 Mijöbygget/Birasvistic
OHCEJOHKA/UTSJOKI duor/tors/to. 22.10. 18:00 Ohcejohtnjälmmi skuvla
ANĀR/INARI lávv/lør/la. 24.10. 17:00 Sajos
KEMI maŋ/tirs/ti. 27.10. 19:00 Kaupunginteatteri
LULEĀ gask/ons/ke. 28.10. 19:00 Norrbottens Teatern
JOHKAMOHI/JOKKMOCK duor/tors/to. 29.10. 19:00 Folkets hus
GIRON/KIRUNA lávv/lør/la. 31.10. 17:00 Näjdens sal
GĀRASAVVON/KARESUANDO sotn/søn/su. 1.11. 17:00 Sportsh.
GUOVDAGEAIDU dis/tirs/ti. 3.11. 19:00 Beaivváš
OLMMÁVÁGGI/MANNDALEN bear/fre/pe. 6.11. 19:00 DĀG Senter for Nordlige folk
ROMSA/TROMSØ vuos/man/ma. 9.11. 19:00 Rådstua Teaterhus
ROMSA/TROMSØ maŋ/tirs/ti. 10.11. 19:00 Rådstua Teaterhus
SKĀNIT/SKĀNLAND duor/tors/to. 12.11. 19:00 Skånland Hallen
HAMARØY/HĀBMER lávv/lør/la. 14.11. 17:00 Hamsunsenteret
SNĀSA/SNĀÅSE maŋ/tirs/ti. 17.11. 19:00 Samfunnshuset
OSLO duor/tors/to. 19.11. 19:00 Det Norske Teatret
OSLO bear/fre/pe. 20.11. 19:00 Det Norske Teatret

Beaivváš Sámi Našunálateáhter

www.beiivvas.no

